

quantum in actionibus robur, quantus in zelo terror, quanta denique ipsi cum hoste conflictum assiduitas, numerositas triumphorum. Denique in consequentibus legitur; *Terribilis ut castrorum acies ordinata* (Cant. vi, 3); et item: *Quid videbis*, inquit, *in Sunamite, nisi choros castrorum?* (Cant. vii, 1.) Aut si id tibi non placet, noveris hujusmodi animam nunquam esse sine angelorum custodia, qui eam æmulantur Dei æmulatione, solliciti suo viro servare, et virginem castam exhibere Christo. Et ne dixeris in corde tuo: Ubi sunt? quis eos vidit? Vidit eos propheta Elisæus, insuper et fecit orando, ut videret etiam Giezi (IV Reg. vi, 16, 17). Tu non vides, quia non es propheta, nec puer propheta. Vidit patriarcha Jacob, et ait: *Castra Dei sunt hæc* (Gen. xxxii, 2). Vidit et doctor gentium, qui dicebat: *Nonne omnes administratorii spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis* (Hebr. i, 14).

6. Ergo angelicis fulva ministeriis, et superno stipata agmine sponsa incedens, similis est equitatu Domini; illi utique, qui quondam in curribus Pharaonis tam stupendo divini adjutorii miraculo triumphavit. Si enim diligenter advertas, cuncta quæ ibi miraris magnifice perpetrata, invenies hic nihilominus admiranda. Nisi quod in eo nunc magnificentius triumphatur, quod quæ illic corporaliter præcesserunt, hic spiritualiter adimplentur. An non tibi nempe multo fortius longeque gloriosius esse videtur, diabolum prosternere, quam Pharaonem; atque aerias debellere potestates, quam currus Pharaonis subvertere? Ibi denique pugnatum est adversus carnem et sanguinem; hic adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in cœlestibus (Ephes. vi, 12). Et prosequere modo mecum singula proportionis membra. Ibi populus eductus de Ægypto, hic homo de sæculo; ibi prosternitur Pharaon, hic diabolus; ibi subvertuntur currus Pharaonis, hic carnalia et sæcularia desideria, quæ militant adversus animam, subruuntur; illi in fluctibus, isti in fletibus; marini illi, amari isti. Puto et nunc clamitare dæmonia, si forte contingat incidere in talem animam: *Fugiamus Israellem, quia Dominus pugnat pro eo* (Exod. xiv, 25). Visne etiam aliquos de principibus Pharaonis propriis tibi designem nominibus, et de curribus describam, ad instar quorum tu quoque alios, si qui sunt, per te ipsum valeas invenire? Magnus quidam princeps spiritualis atque invisibilis regis Ægypti profecto Malitia est, magnus **1408** Luxuria, magnus Avaritia. Et hi quidem possident terminos suos sub rege suo, sicut sui cuique assignati sunt. Nam Malitia in omni regione maleficiorum atque facinorum dominatur; Luxuria omni immunditiæ et turpitudini carnis præest; Avaritia in partes rapinæ et fraudis sortita est principatum.

(203) In editis plerisque additur *parvulo papillone*, quod glossemâ est marginale in scriptis.

6. Accipe nunc quoque quales his suis principibus Pharaon præparaverit currus ad persequendum populum Dei. Habet namque Malitia currum suum rotis quatuor consistentem: Sævitia, Impatientsia, Audacia, Impudentia. Valde etenim velox est currus iste ad effundendum sanguinem, qui nec innocentia sistitur, nec patientia retardatur, nec timore frenatur, nec inhibetur pudore. Trahitur autem duobus admodum pernicibus equis, et ad omnem perniciem paratissimis, terrena Potentia, et sæculari Pompa. Tunc namque quadriga ista malitiæ currit valde velociter, cum hinc quidem potentiae effectus subest ejus adimplendis malitiosis conatibus; inde plausus pompæ arridet perpetratis sceleribus, ut sermo impleatur qui scriptus est: *Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et iniquus benedicitur* (Psal. ix, 3); et iterum alia Scriptura: *Hæc est, inquit, hora vestra, et potestas tenebrarum* (Luc. xxii, 52). Porro præsesident duobus his equis aurigæ duo, Tumor et Livor; et tumor quidem pompam, livor vero potentiam agit. Is enim rapido fertur diabolicarum amore pompæ, cujus apud se cor prius intumuit. Nam, quod in se firmiter stat timore compressum, gravitate modestum, humilitate solidum, puritate sanum, aura hujus vanitatis nequaquam leviter rapietur. Item terrenæ jumentum potentiae nonne invidia agitur, et quasi quibusdam livoris urgetur hinc inde calcaribus, suspitione utique decedendi, et metu succumbendi? Aliud est enim quod suspectas est successor, et aliud quod timetur inductor. His itaque stimulis terrena potentia continue agitur. Et currus quidem malitiæ sic se habet.

7. Luxuriæ vero currus quadriga nihilominus vivitur vitiorum, Ingluvie videlicet ventris, Libidine coitus, Mollitiæ vestium, otii soporisque Resolutione. Trahitur equis æque duobus, Prosperitate vitæ, et rerum Abundantia; et qui his præsesident duo, ignavia Torpor, et infida Securitas: quia et copia ignaviam solvit, et secundum Scripturam: *Prosperitas stultorum perdet illos* (Prov. i, 32); non sane ob aliud, nisi quoniam male securos reddat: *Cum autem dixerint, Pax et securitas; tunc subitaneus superveniet eis interitus* (I Thess. v, 3). Hi calcaria minime habent, neque flagella, vel aliquid hujusmodi, sed pro his utuntur conopeo (203) ad faciendam umbram, et flabello ad citandum ventum. Porro conopeum Dissimulatio est, umbram faciens, et protegens ab aestu curarum. Proprium namque est mollis et delicatæ animæ etiam necessarias dissimulare curas, et ne æstuantes sollicitudines sentiat, sub latibulo dissimulationis abscondi. Flabellum vero Effusio est, ventum adulationis apportans. Largi sunt enim luxuriosi, ementes auro ventum de ore adulatorum. Et de hoc satis.

8. Jam vero Avaritia rotis et ipsa vehitur quatuor vitiorum, quæ sunt Pusillanimitas, Inhumanitas, Contemptus Dei, mortis Oblivio. Porro jumenta tra-

hencia, Tenacitas, et Rapacitas; et his unus auriga ambolus præsidet, habendi Ardor. Sola siquidem Avaritia, quoniam conducere plures non patitur, uno contenta est servitore. Ipse vero injuncti operis promptus admodum atque infatigabilis exsecutor. urgendis sane jumentis trahentibus, flagris utitur acerrimis, Libidine acquirendi, et Metu amittendi.

9. Sunt et alii principes regis Ægypti habentes et ipsi currus suos in expeditione domini sui, sicut Superbia, quæ unus est de majoribus principibus; sicut inimica fidei Impietas, magnum et ipsa tenens locum in domo et regno Pharaonis; et multi adhuc sunt alii inferioris ordinis satrapæ et equites, quorum non est numerus in Pharaonis exercitu; quorum et nomina, et **1409** officia, necnon et arma et apparatus eorum vestris studiis, ut in his exerceamini, inquirenda relinquo. In istorum itaque principum fortitudine, curruumque suorum, invisibilis Pharaon ubique discurrrens, in omnem familiam Domini, quibus potest viribus, more tyrannico debacchatur, in his etiam his diebus exeuntem Israel de Ægypto insequitur. At ille nec subvectus curribus, nec protectus armis; nihilominus tamen sola Domini manu confortatus, secure decantat: *Cantemus Domino, gloriose enim honorificatus est; equum et ascensorem projecit in mare* (Exod. xv, 1); item: *Hi in curribus et hi in equis; nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus* (Psal. xix, 8). Et hæc dicta sint pro adducta similitudine de equitatu Domini, et curribus Pharaonis.

10. Post hæc *amica* appellatur. Nam ipse quidem et ante liberationem amicus erat, alioquin non liberasset quam non amasset; sed illa beneficio liberationis adducta est ut esset amica. Audi denique confitentem. *Non quia dilexerimus eum nos*, inquit, *sed ipse prior dilexit nos* (I Joan. iv, 10). Recordare nunc mihi Moysi et Æthiopissæ, et agnosce jam tunc præfiguratum conjugium Verbi et animæ peccatricis; et discerne, si potes, quid tibi dulcius sapiat in consideratione suavissimi sacramenti, Verbiæ, nimium benigna dignatio, an animæ inæstimabilis gloria, an inopinata fiducia peccatoris. Sed non potuit Moyses Æthiopissæ mutare pellem, potuit Christus. Sequitur enim: *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis*. Sed hoc sermoni alteri reservetur; ut semper quæ in mensa Sponsi nobis apponuntur, cum aviditate sumentes, eructemus in ipsius laudem et gloriam, Jesu Christi Domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

SERMO XL.

Quod intentio sit facies animæ: quæ sit ejus pulchritudo aut deformitas; quæ ejusdem solitudo et pudicitia.

1. *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis* (Cant. i, 9). Tenera est sponsæ verecundia; et ad increpationem sponsi, puto, facies ejus rubore suffusa est, pulchriorque ex eo apparens, illico audit: *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis*. Vide autem ne carnaliter cogites coloratam carnis putredinem, et pur-

lentiæ flavi sanguineive humoris, vitreæ cutis superficiem summatim atque æqualiter suffundentem: e quibus sibi invicem moderate permistis, ad venustandam genarum effigiem rubior subpallidus in efficientiam corporeæ pulchritudinis temperatur. Alioquin incorporea illa animæ invisibilisque substantia, nec corporeis distincta membris, nec visibilibus exstat fucata coloribus. Tu vero spiritualem essentiam spirituali, si potes, attinge intuitu, et ad coaptandum propositæ similitudinis schema cogita animæ faciem, mentis intentionem, ex qua nimirum rectitudo operis, sicut ex facie pulchritudo corporis, æstimatur. Porro verecundiam intellige, tanquam colorem in facie, quod hæc potissimum virtus et venustatem ingerat, et augeat gratiam. *Pulchræ ergo sunt genæ tuæ, sicut turturis*. Poterat usitatus faciem ponere et describere pulchram, sicut solet, cujus pulchritudo laudatur, pulchra facie seu decora facie dici: sed nescio quid tibi voluerit, ut magis genas pluraliter dicendum putaverit, nisi quod minime id crediderim otiosum. Spiritus namque sapientiæ loquitur, cui non est fas vel modicum quid omnino ascribere otiosum, aut secus dictum quam oportuerit. Est itaque sine dubio causa, quæcunque illa sit, cur pluraliter genas maluerit, quam singulariter faciem dicere. Et si tu melius non habes, ego quod mihi videtur aperio.

2. Duo quædam in intentione, quam faciem animæ esse diximus, necessario requiruntur, res et causa; id est, quid intendas, et propter quid. Et ex his sane duobus animæ vel decor, vel deformitas judicatur; ut, verbi causa, anima, quæ ambo ista recta atque pudica habuerit, illi merito veraciterque dicatur: *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis*. Quæ vero altero **1410** horum caruerit, non poterit dici de ea, quod pulchræ sint genæ ejus sicut turturis, propter eam, quæ adhuc ex parte erit, deformitatem. Multo autem minus illi hoc poterit convenire, quæ neutrum horum habere laudabile invenitur. At id totum fiet planius in exemplis. Si, verbi causa, intendat quis animum inquirendæ veritati, atque id solo veritatis amore; nonne is tibi videtur et rem, et causam habere honestam, meritoque sibi vindicare quod dicitur: *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis*? quippe cui in neutra genarum nævus reprehensionis appareat. Quod si minime quidem veritatis desiderio, sed aut inanis gloriæ, aut alterius qualiscunque commodi temporalis obtentu in veritatem intenderit: jam, etsi unam genarum videatur habere formosam, non tamen, ut arbitror, dubitabis judicare vel ex parte deformem, cujus alteram faciem causæ turpitudine foedaverit. Si autem videris hominem nullis honestis studiis intendentem, sed carnis illecebris irretitum, ventri et luxuriæ deditum quales sunt illi, quorum *deus venter est, et gloria in confusione eorum, qui terrena sapiunt* (Philipp. iii, 19): quid istum? nonne ex utraque parte foedissimum judicabis, in cujus utique intentione et res, et causa reproba invenitur?

3. Ergo intendere non in Deum, sed in sæculum, sæcularis animæ est, nec ullam prorsus genarum speciosam habentis. Intendere autem quasi in Deum, sed non propter Deum, hypocritæ plane animæ est: cujus etsi una facies decora videtur, quod ad Deum qualicumque intentione respiciat; ipsa tamen simulatio omne in ea decorum exterminat, et magis per totum ingerit foeditatem. Si autem vel solum, vel maxime, ob vitæ præsentis necessaria ad Deum converterit intentionem; non quidem facie hypocritæ putidam, pusillanimitatis tamen vitio dicimus subobscuram, et minus acceptam. Porro e contrario intendere in aliud quam in Deum, tamen propter Deum; non otium Mariæ, sed Marthæ negotium est. Absit autem ut hujusmodi est, quidquam illam dixerim habere deforme! Nec tamen ad perfectum affirmaverim pervenisse decoris: quippe quæ adhuc sollicita est et turbatur erga plurima, et non potest terrenorum actuum vel tenui pulvere non respargi. Quem tamen cito facileque deterget vel in hora sanctæ dormitionis casta intentio, et bonæ conscientie interrogatio in Deum. Ergo solum inquirere Deum propter ipsum solum, hoc plane est utramque bipartitæ intentionis faciem habere pulcherrimam; atque id proprium ac speciale sponsæ, cui merito singulari prærogativa audire conveniat: *Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis.*

4. Cur vero, *sicut turturis*? Pudica avicula est, et conversatio ejus non cum multis, sed solo degere fertur contenta compare, ita ut si illum amiserit, alterum non requirat, sed sola deinceps conversetur. Tu ergo qui hæc audis, ut sane non otiose audias ea quæ scripta sunt propter te, et nunc propter te versantur et disputantur: tu, inquam, si ad istiusmodi Spiritus sancti incitamenta moveris, et inardescis dare operam, quomodo animam tuam facias sponsam Dei; stude ambas speciosas habere has genas tuæ intentionis, ut imitator castissimæ volucris, sedeas, secundum prophetam, solitarius, quoniam levasti te supra te (*Thren. III, 28*). Omnino supra te est, angelorum Domino desponsari. An non supra te, adhærere Deo atque unum spiritum esse cum eo? Sede itaque solitarius, sicut turtur. Nihil tibi et turbis, nihil cum multitudine cæterorum; etiamque ipsum obliviscere populum tuum, et domum patris tui et concupiscet rex decorem tuum (*Psal. CXLV, 11, 12*). O sancta anima, sola esto, ut soli omnium serves te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge et ipsos domesticos; recede ab amicis et ntimis, etiam et ab illo qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, et qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam præsentibus cæteris! Secede ergo, sed mente, non corpore; sed intentione, sed devotione, sed spiritu. Spiritus enim ante faciem tuam Christus Dominus spiritusque requirit, **1411** non corporis solitudinem, quanquam et corpore interdum non otiose te separas, cum opportune potes, præsertim in tempore orationis. Tenes etiam in hoc et manda-

A lum sponsi, et formam: Tu, inquit, cum oraveris, *intra in cubiculum tuum et clauso ostio ora* (*Matth. VI, 6*). Et quod dixit, fecit. Solus in oratione pernoctabat, non modo se abscondens a turbis, sed nec ullum quidem discipulorum, nec ullum domesticorum admittens (*Luc. VI, 12, 13*). Denique tres secum intimos sibi adduxerat, cum ultro properaret ad mortem; avulsus est et ab ipsis orare volens (*Matth. XXVI, 37-39*). Ergo et tu fac similiter, quando orare volueris.

5. De cætero sola indicitur tibi mentis et spiritus solitudo. Solus es, si non communia cogites, si non affectes præsentia, si despicias quod multi suscipiunt, si fastidias quod omnes desiderant, si jurgia devites, si damna non sentias, si non recorderis injuriarum. **B** Alioquin nec si solus corpore es, solus es. Videane posse esse te et solum, cum inter multos; et inter multos, cum solus es? Solus es in quantacunque hominum verseris frequentia: tantum cave alienæ conversationis esse aut curiosus explorator, aut temerarius judex. Etiam si perperam actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum, magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi, et dicito apud temetipsum: Vehemens fuit nimis tentatio, quid de me illa fecisset, si accepisset in me similiter potestatem? Et memento, me modo alloqui sponsam, et non amicum sponsi instruere, cui alia ratio est diligentius observandi ne quis peccet, et explorandi an peccet, et emendandi si peccatum fuerit. **A** qua sane necessitate sponsa libera est, soli vivens sibi, et ipsi, quem diligit, sponso pariter et Domino suo, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

SERMO XLI.

Qualiter sponsa recipit interim magnam consolationem de contemplatione divinæ claritatis, antequam perveniat ad claram ejus visionem.

1. *Collum tuum sicut monilia* (*Cant. I, 9*). Solet ornari collum monilibus, non ipsis comparari. Sed hoc illæ faciant, quibus quia de proprio non inest decor, aliunde necesse est ut mendicent, unde se speciosas mentiantur. Nam sponsæ collum ita in se ipso formosum, et tam decenter quasi natura formatum est, ut extrinsecus non requirat ornatum. Quid enim opus est peregrinorum fucos adhibere colorum, cui propria, et tanquam innata sufficit pulchritudo, in tantum ut ipsorum quoque, quæ ad ornandum quæruntur monilia possit adæquare nitorem? Hoc nempe intelligi voluit, qui minime quidem a collo, ut assolet, pendere monilia, sed ipsum potius esse *sicut monilia* dixit. Non jam invocandus est nobis Spiritus sanctus, ut sicut spirituales sponsæ genas sua dignatione tribuit invenire, ita etiam ipsius spirituale collum demonstrare diguetur. Et meo quidem intellectu (quia mihi incumbit loqui quæ sentio) nihil interim verisimilius pro-

habiliusve elucet, quam ipsum animæ intellectum colli nomine designari. Tu quoque idem, ut urbitror, approbabis, si advertas similitudinis rationem. Annon siquidem tibi videtur colli quodam modo vice fungi intellectus, per quem tua anima trajicit in se spiritus vitalia alimenta, atque in quædam transfundit viscera morum, affectumque suorum? Hoc ergo sponsæ collum, id est purus et simplex intellectus, cum nuda et aperta veritate satis per se ipsum reniteat, non indiget ornamento; sed ipsum magis, tanquam pretiosum monile, animam decenter exornat, ac proinde simile monilibus ipsis **1412** describitur. Bonum monile veritas, bonum puritas sive simplicitas, bonum plane monile sapere ad sobrietatem. Philosophorum vel hæreticorum intellectus non habet hunc in se puritatis, veritatisque nitorem: et ideo multam curam gerunt ipsum colorare et fucare phaleris verborum, et versutiis syllogismorum, ne, si nudus appareat, falsi etiam appareat turpitudine.

2. Sequitur: *Murænulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento*. Si, *faciam*, singulariter, et non pluraliter, *faciemus*, dixisset, absolute et iudubitanter hoc etiam loqui sponsum pronuntiasset. Nunc autem vide ne forte magis sodalibus ejus congruentiusque assignemus, sponsam quasi consolantibus tali promissione, quod donec perveniat ad visionem ejus, cujus sic flagrat desiderio, facturi sint illi murænulas pulchras et pretiosas, quæ sunt aurium ornamenta. Atque hoc propterea, ut opinor, quia fides ex auditu; et quoadiu per fidem ambulatur et non per speciem, danda opera potius instruendo auditui, quam visui exerendo [*alias*, exercendo]. Frustra namque intenditur oculus qui non sit fide mundatus, cum solis qui mundo corde sunt, videndi copia promittatur (*Matth. V, 8*). Scriptum vero est: *Fide mundans corda eorum* (*Act. XV, 9*). Quia ergo fides ex auditu, et ex illa visus purgatio est, merito illi ornandis auribus intendebant, dum auditus, sicut ratio docuit, visus sit preparatio. Tu, inquit, o sponsa, intuendæ dilecti inhias claritati; sed hoc alterius temporis est. Damus autem in præsentiarum ornamenta auribus tuis, quod erit tibi interim consolatio, erit et præparatio ad hoc ipsum quod postulas, ac si illud prophetæ ei dicant: *Audi, filia, et vide* (*Psal. XLIV, 11*). Videre desideras, sed audiprius. Gradus est auditus ad visum, Proinde audi, et inclina aurem tuam ornamentis quæ tibi facimus, ut per auditus obedientiam ad gloriam pervenias visionis. Nos auditui tuo damus gaudium et lætitiā. Nam visui non est nostrum dare (in quo gaudii plenitudo et tui desiderii adimpletio est), sed illius quem diligit anima tua. Ipse ut gaudium tuum plenum sit, ostendet se ipsum tibi; ipse adimplebit te lætitiā cum vultu suo. Tu interim accipe ad consolationem murænulas has de manu nostra; cæterum delectationes in dextera ejus usque in finem.

3. Advertendum cujusmodi ei murænulas offerunt: *Aureas, inquit, et vermiculatas argento* Aurum divi-

A nitatis est fulgor, aurum sapientia quæ desursum est. Hoc auro fulgentia quædam quasi veritatis signacula spondent se figuraturos hi, quibus id ministerii est, superni aurifices, atque internis animæ auribus inserturos. Quod ego non puto esse aliud, quam texere spirituales quasdam similitudines, et in ipsis purissima divinæ sapientiæ sensa animæ contemplantis conspectibus importare, ut videat, saltem per speculum et in ænigmate, quod nondum facie ad faciem valet ullatenus intueri. Divina sunt, et nisi expertis prorsus incognita quæ effamur; quomodo videlicet in hoc mortali corpore, fide adhuc habente statum, et necdum propalata perspicui substantia luminis, jam tamen [*alias*, interim] puræ interdum contemplatio veritatis partes suas agere intra nos vel ex parte præsumit; ita ut liceat usurpare etiam alicui nostrum, cui hoc datum desuper fuerit, illud Apostoli: *Nunc cognosco ex parte*; item, *Ex parte cognoscimus, et ex parte prophetamus* (*I Cor. XIII, 12, 9*). Cum autem divinius aliquid rapit et veluti in velocitate corusci luminis interluserit menti spiritu excedenti, sive ad temperamentum nimii splendoris, sive ad doctrinæ usum, continuo, nescio unde, adsunt imaginariæ quædam rerum inferiorum similitudines, infusus divinitus sensis convenienter accommodatæ, quibus quodam modo adumbratus purissimus ille ac splendidissimus veritatis radius, et ipsi animæ tolerabilior fiat, et quibus communicare illum voluerit, capabilior, Existimo tamen ipsas formari in nobis sanctorum suggestionibus angelorum, sicut econtrario contrarias **1413** et malas ingeri immissiones per angelos malos non dubium est.

3. Et fortassis hinc illud est speculum atque ænigma, ut dixi, per quod videbat Apostolus (*I Cor. V, 12*), ex istiusmodi puris pulchrisque imaginationibus angelorum quasi manibus fabricatum: quatenus et Dei esse, quod purum et absque omni phantasia corporearum imaginum cernitur, sentiamus; et elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuerit, ministerio deputemus angelico. Quod signasse expressius videtur alia interpretatio, dicens *Similitudines auri fabri faciemus tibi, cum distinctionibus argenti* (*Cant. I, 10*, juxta *LXX*). Unum est, *cum distinctionibus argenti, et vermiculatas argento*. In quo mihi significare videtur non modo similitudines intus per angelos suggeri, sed nitorem quoque eloquii per ipsos extrinsecus ministrari, quo congrue atque decenter ornata, et facilius ab auditoribus capiantur, et delectabilis. Quod si dixeris: Quid eloquio et argento! dicit tibi propheta: *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum* (*Psal. XI, 7*). Ita ergo illi celestes administratorii spiritus peregrinanti in terris sponsæ faciunt murænulas aureas, vermiculatas argento.

5. Vide autem quomodo illa aliud cupit, et aliud accipit: et nitenti ad contemplationis quietem labor prædicationis imponitur; et sitiēti sponsi præsentiam, filiorum sponsi parientorum, alendo-

rumque sollicitudo **in**jungitur. Neque nunc tantum accidit illi hoc; sed et **alia** vice, ut memini, cum sponsi amplexus et **oscula** suspiraret, responsum est ei: *Quia meliora sunt ubera tua vino* (Cant. 1, 1); ut ex hoc se intelligeret **matrem**, atque ad dandum lac parvulis, nutriendumque filios revocari. Fortassis et in aliis canticis hujus locis hoc ipsum tu quoque, nisi piger sis ad **inquirendum**, per te ipsum advertere poteris. An non res ista quondam in sancto patriarcha Jacob **præfigurabatur**, cum frustratus optatis diuque expectatis Rachelis amplexibus, pro sterili et decora **fecundam** et lippam invitatus atque ignarus accepit? (Gen. xxix, 23, 23.) Ita ergo nunc sponsa scire cupiens et **inquirens**, ubi in meridianis horis dilectus pascat et **cubet**, muræulas pro eo reportat aureas, **vermiculatas** argento; id est, sapientiam cum eloquentia; **haud** dubium quin ad prædicationis opus.

6. Docemur ex hoc **sane**, intermittenda plerumque dulcia oscula propter **lactantia** ubera; nec cuiquam sibi, sed omnibus esse **vivendum** (204). Væ qui bene de Deo et sentire, et **eloqui** acceperunt, si quæstum restiment pietatem; si **convertant** ad inanem gloriam, quod ad lucra Dei **acceperant** erogandum; si alta sapientes, humilibus **non** consentiant. Paveant quod in propheta legitur, **dicens** Domino: *Dedi eis aurum meum et argentum meum; ipsi autem de argento et auro meo operati sunt Baal* (Ose. 12, 8). Tu ergo audi quid sponsa, **accepta** hinc quidem increpatione, inde vero **promissione**, responderit. Neque enim vel de promissis extollitur, vel pro repulsa irascitur; sed, sicut **scriptum** est: *Corripe sapientem, et amabit te* (Prov. 19, 8); et item quod ad donationes et **promissiones** spectat: *Quanto major es, humilia te in omnibus* (Eccli. 10, 20); quod ex ejus responsione melius **utrumque** patebit. Sed ipsa, si placet, discussio in **aliud** sermonis principium differatur, et de iis quæ **dicta** sunt, glorificemus Sponsam Ecclesie Dominum nostrum Jesum Christum, qui est super omnia Deus **benedictus** in sæcula. Amen.

SERMO XLII.

De duplici humilitate: una videlicet, quam parit veritas; et altera, quam inflammat charitas.

1. *Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum* (Cant. 1, 11). Hæc sunt verba sponsæ, quæ in hodiernum diem distulimus; hoc responsum, quod dedit **1111** ubi increpata est a sponso, non tamen sponso, sed ejus **sodalibus**: quod facile est advertere ex verbis ipsis. Cum enim non dicit, quasi ad secundam personam: Cum esses rex in accubitu tuo, sed: *Cum esset in accubitu suo*, patet quod non id ipsum loquitur, sed de ipso. Puta proinde sponsum, ubi eam (quatenus visum fuit) aut corripuit, aut repressit, comperta ex suffusione genarum **verecundia**, cessisse loco, ut illa se absente loqueretur liberius quæ sentiret; sed et si pavidiore, ut assolet, quam oportuerit, et dejectior animo facta esset, so-

(204) Editi primi habent *sed omnes illi qui mortuus est pro omnibus esse vivendum.*

Adalium eam consolationes erigerent. Quod tamen et per se ipsum facere non neglexit, quantum judicavit pro tempore oportere. Nam ut clarum relinqueret quantum sibi in illa correptione complacuit, quippe quam sensit digne et prout oportuit acceptari, non sane ante se absentavit quam ex abundantia (quod non est dubium) cordis prorumperet in laudes ejus, et genarum collique ipsius pulchritudinem commendaret. Propterea et qui cum ipsa remanent, blande loquuntur illi, et munera offerunt, scientes Domini voluntatem. Ad ipsos ergo responsio ejus. Et litteralis quidem contextio schematis ita se habet.

2. Sed priusquam ex hac testa nucleum spiritus elicere inchoemus, dico unum breviter. Felix, cui sua objurgatio sic respondet, quemadmodum habemus formam præsentis loci. Utinam magis neminem objurgare necesse sit! hoc enim melius. Sed quoniam in multis offendimus omnes, mihi tacere non licet, cui ex officio incumbit peccantes arguere, magis autem urget charitas. Quod si arguero et fecero quod meum est, illa autem increpatione procedens minime quod suum est faciat, neque id ad quod misi illam, sed revertatur ad me vacua, tanquam jaculum feriens et resiliens: quid me animi tunc habere putatis, fratres? Nonne angor, nonne torqueor? Et ut mihi usurpem aliquid ex verbis Magistri, quia de sapientia (205) non possum: prorsus **coarctor e duobus**, et quid eligam nescio (Philip. 1, 23, 22): place-re mihi in eo quod locutus sum, quoniam quod **de** bui feci; an poenitentiam agere super verbo meo, quia quod volui, non recepi? Volui nimirum perimere hostem, et eripere fratrem; et non feci sic, magis autem contrarium accidit: nam læsi animam, et culpam auxi, siquidem accessit et contemptus. *Nolunt audire te*, inquit, *quia nolunt audire me* (Exech. 33, 7). Vides quæ majestas contemnitur. Non te putes me solum sprevisse. Dominus locutus est; et quod dixit propheta, dixit et apostolis: *Qui vos spernit, ait, me spernit* (Luc. x, 16). Non sum propheta, non sum apostolus; et propheta tamen et apostoli, audeo dicere, vice fungor: et quibus non æquor meritis, eorum implicor curis; et si ad meam multam confusionem, et si ad grande periculum mihi, super cathedram Moysi sedeo, cujus tamen non vindico mihi vitam, nec experior gratiam. Quid tamen? num ideo cathedræ non deferretur, quoniam occupata est ab indigno? Etiam si Scribæ et Pharisæi in ea sedeant, inquit: *Quæ dicunt facite* (Matth. xxiii, 2, 3).

3. Plerumque etiam impatientia contemptui jungitur, ita ut aliquis non solum non curet corrigi objurgatus, sed insuper objurganti indignetur, more phrenetici manum medici repellentis. Mira perversitas! Medicanti irascitur, qui non irascitur sagittanti! Est enim qui sagittat in obscuro rectos corde (Psal. x, 3), qui et te ipsum nunc sagittavit ad mortem; et in illum non commoveris? Mihi indi-

(205) Gen. met. addit *mea*.

gnaris, qui sanum te fieri cupio? *Irascimini*, inquit, *et nolite peccare* (Psal. 14, 5). Si peccato irascaris, non solum minime peccas, sed et quod peccaras, exterminas. Nunc vero et peccatum retines medicamentum respuendo, et peccare apponis irrationabiliter irascendo; et est supra modum peccans peccatum.

4. Aliquoties additur et impudentia, ut non modo **1115** impatienter ferat quod corripitur, sed etiam id unde reprehenditur, impudenter defendat. Hoc plane desperatio. *Frons*, inquit, *mulieris meretricis facta est tibi; noluit erubescere* (Jerem. 3, 3): et ait: *Recessit zelus meus a te, ultra non irascar tibi* (Exech. xvi, 42). Solo auditu contremisco. Sentisne quanti periculi, quantique horroris et tremoris res sit peccati defensio? Dicit iterum: *Ego quos amo, arguo et castigo* (Apoc. 19, 19). Sic ergo te zelus deseruit; et amor: nec eris amore dignus, qui indignus castigatione censeris. Vides quia tunc magis irascitur Deus, dum non irascitur. *Misereamur impio*, inquit, *et non discet facere justitiam* (Isa. xxvi, 10). Misericordiam hanc ego nolo. Super omnem iram miseratio ista, sapiens mihi vias justitiæ. Satius profecto mihi, juxta Prophetae consilium, apprehendere disciplinam, nequam irascatur Dominus, et peream de via justa (Psal. 11, 12). Volo irascaris mihi, Pater misericordiarum; sed illa ira, qua cerrigis devium, non qua extrudis de via. Illud tua nobis benigna animadversio parit, hoc formidolosa nutrit dissimulatio. Non enim cum nescio, sed cum sentio te iratum, tunc maxime confido propitium: etenim cum iratus fueris, misericordiam recordaberis. *Deus*, inquit, *tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones eorum* (Psal. xcvi, 8). Moysen loquitur et Aaron, atque Samuelem, quos modo præmiserat; et hoc vocat propitiationem, quod eorum Deus non pepercit excessibus. I nunc tu ergo, atque hanc tibi excludito in æternum, defendendo errorem, et accusando correptionem. An non istud est malum dicere bonum, et bonum, malum? An non ex hac odiosa impudentia pullulabit mox impoententia, mater desperationis? Quem enim poeniteat super bono quod putat? *Væ illis* inquit (Isa. v, 20). *Væ* istud æternum est. Aliud est quemque tentari a propria concupiscentia abstractum et ille-ctum; et aliud sponte appetere malum tanquam bonum, ad mortem quasi ad vitam male securum properare. Pro hujusmodi, dico, malle aliquando ta-cuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem.

5. Dicas forsitan mihi, quod bonum meum, ad me revertatur, et quia liberavi animam meam, et mundum sum a sanguine hominis, cui annuntiavi et locutus sum, ut averteretur a via sua mala, et viveret. Sed etsi innumera talia addas, me tamen minime ista consolabuntur, mortem filii intuentem. Quasi vero meam illa reprehensione liberationem quæsierim, et non magis illius! Quæ enim mater, etiam si omnem quam potuit curam et diligentiam ægrotanti

A filio adhibuisse se sciat, si demum frustratam se viderit, et omnes labores suos esse penitus inefficaces, illo nihilominus moriente, propterea unquam a fletibus temperavit? Et illa quidem hoc pro morte temporali; quanto magis me pro morte æterna mei filii manet utique ploratus et ululatus multus, etiam si nihil mihi conscius sum, quominus annuntiaverim illi? Vides etiam a quantis e regione malis et se, et nos liberat, qui correptus mansuete respondet, verecunde acquiescit, modeste obtemperat, humiliter confitetur. Huic ego animæ in omnibus me profitear debitorem, huic me ministrum et servum, tanquam dignissimæ Domini mei sponsæ, et quæ revera dicere possit; *Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.*

6. Bonus humilitatis odor, qui de hac valle plorationis ascendens, perfusus circumquaque vicinis regionibus, ipsum quoque regium accubitum grata suavitate respergat. Est nardus humilis herba, quam et calidæ ferunt esse naturæ hi qui herbarum vires curiosius explorarunt. Et ideo per hanc videor mihi non inconvenienter hoc loco virtutem humilitatis accipere, sed quæ sancti amoris vaporibus flagret. Quod, propterea sane dico, quoniam est humilitas quam nobis veritas parit, et non habet calorem: et est humilitas quam charitas format et inflammat. Atque hæc **1116** quidem in affectu, illa in cognitione consistit. Etenim tu, si temetipsum intus ad lumen veritatis et sine dissimulatione inspicias, et sine palpatione dijudices; non dubito quin humilioris et tu in oculis tuis factus vilior tibi ex hac vera cognitione tui, quamvis necdum fortasse id esse patiaris in oculis aliorum. Eris igitur humilis, sed de opere interim veritatis, et minime adhuc de amoris infusione. Nam, si veritatis ipsius, quæ te tibi veraciter atque salubriter demonstravit, sicut splendore illuminatus, ita affectus amore fuisses; voluisses procul dubio, quod in te est, cadem de te omnes tenere sententiam, quam ipsam apud te veritatem habere cognoscis. Sane, Quod in te est dixerim; quoniam plerumque non expedit innotescere omnibus omnia quæ nos scimus de nobis, atque ipsa veritatis charitate, et charitatis veritate veta-mur palam fieri velle quod noceat agnoscenti. Alioquin, si privato amore tui tentus detines pariter intra te iudicium veritatis inclusum, cui dubium est minus te veritatem diligere cui proprium præfers vel commodum, vel honorem?

7. Vides igitur non esse id ipsum, hominem de se ipso non altum jam sapere, veritate luminis redargutum; et humilibus sponte consentire, munere charitatis adjutum. Illud enim necessitatis est, hoc voluntatis. *Semetipsum exinanivit*, inquit *formam servi accipiens* (Philipp. 2, 7), formam humilitatis tradens. Ipse se exinanivit, ipse se humiliavit, non necessitate iudicii, sed nostri charitate. Poterat nimirum vilem se et contemptibilem demonstrare, sed plane non reputare, quoniam sciebat se ipsum. Voluntate proinde humilis fuit, et non iudicio, qui ta-

lem se obtulit, qualem se esse nescivit (206); magis autem placuit minimum reputari, qui se summum non ignorabat. Denique ait: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* (Matth. xi, 29), corde dixit, cordis affectu, id est voluntate. Itaque necessitatem exclusit, qui voluntatem confessus est. Non enim quomodo ego vel tu invenimus nos in veritate dignos dedecore et contemptu, dignos omni extremitate et inferioritate, dignos etiam suppliciis, dignos plagis; non, inquam, ita et ille: quæ tamen omnia expertus est, quia voluit, tanquam humilis corde; humilis videlicet illa humilitate, quam cordis suasit affectio, non quam extorsit discussio veritatis.

8. Propterea dixi, hanc voluntariæ humilitatis speciem, non redargutione veritatis, sed charitatis intra nos infusione creari, quia cordis est, quia affectionis, quia voluntatis: an vere recte, tu judica. Itemque etiam hoc tuo æque examinetur iudicio, dignene eandem Domino assignarim, quem charitate constat exinanitum, charitate minoratum ab angelis, charitate parentibus subditum, charitate Baptistæ manibus inclinatum, charitate carnis infirma passum, charitate postremo morti obnoxium, cruce inglorium exstitisse. Sed et hoc unum adhuc tui sit considerare arbitrii, rectene etiam hanc ipsam humilitatem ita charitate calentem, herba humili et calida id est nardo, putaverim designatam. Et si ita cuncta probaveris (probabis enim rationi manifestissimæ acquiescens) tunc si jam apud te ipsum humiliatus es necessaria illa humilitate, quam scrutans corda et renes Veritas sensibus ingerit animæ vigilantis; adhibe voluntatem, et fac de necessitate virtutem, quoniam nulla est virtus sine convenientia voluntatis [alias, convenientia voluntatis.] Sic autem fiet istud, si nolis alter apparere foris, quam te invenis intus. Alioquin time, ne de te ipso legas: *Quoniam dolose egit in conspectu ejus, ut inveniatur iniquitas ejus ad odium* (psal. xxxv, 3). *Pondus, inquit et pondus abominatio est apud Deum* (Prov. xx, 10). Quid enim? tu te depretiaris in secreto apud te ipsum, veritatis trutina ponderatus; et foris alterius pretii mentiens, majori te pondere vendis nobis, quam ab ipsa accepisti? Time Deum, et noli hanc rem pessimam facere, ut quem humiliat veritas, extollat voluntas: hoc enim resistere est veritas, hoc pugnare contra Deum. Magis **1117** autem acquiesce Deo, et sit voluntas subdita veritati; nec tantum subdita, sed et devota. *Nonne Deo, inquit, subjecta erit anima mea?* (Psal. lxi, 2.)

9. At parum est esse subjectum Deo, nisi sis et omni humanæ creaturæ propter Deum; sive abbati, tanquam præcellenti; sive prioribus, tanquam ab eo constitutis. Ego plus dico, subdere patribus, subdere et minoribus. *Sic enim decet nos, inquit, omnem implere justitiam* (Matth. iii, 15). Vade et tu ad minorem, si vis in justitia esse perfectus; defer infe-

(206) Aliis, qualem esse nescivit. subaudiendo se ex proximo membro, id est qualem se non esse intellexit, nempe vilem et contemptibilem.

riori juniore te inclinato. Hoc enim faciens, trahes et ipse ad te sponsæ sermonem quem dixit: *Quia nardus mea dedit odorem suum*. Odor devotio est, odor bona opinio, quæ ad omnes pervenit, ut Christi sis bonus odor in omni loco, spectabilis omnibus, amabilis omnibus. Non potest hoc ille humilis, quem veritas ad humilitatem cogit; quoniam sibi habet illam, et exire non patitur, ut sparsa foris redoleat. Magis autem non habet odorem, quia non habet devotionem, utpote qui non sponte, neque libenter se humiliat. Sponsæ vero humilitas, tanquam nardus, spargit odorem suum, amore calens, devotione viciens, opinione redolens. Sponsæ humilitas voluntaria est, perpetua est, fructifera est. Odor ejus nec reprehensione exterminatur, nec laude. Audierat: *Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis et collum tuum sicut monilia* (Cant. i, 9). Accepera te trepationem ornatus aurei, et nihilominus tamen cum humilitate respondet: et quanto majorem se audit, tanto humiliat se in omnibus. Non gloriatur in meritis, nec inter laudes suas humilitatis obliviscitur, quam et humiliter confitetur sub nardi nomine; ac si voce virginis Mariæ dicat: Nullius mihi meriti conscia sum ad tantam dignationem, nisi quod *respexit Deus humilitatem ancillæ suæ* (Luc. i, 48). Nam quid est aliud, *nardus mea dedit odorem suum*, quam: Placuit mea humilitas? Non mea, inquit, sapientia, non mea nobilitas, non mea pulchritudo, quæ nulla erant mihi, sed quæ sola inerat humilitas dedit odorem suum, id est solitum. Solito placet Deo humilitas; solito plane atque ex consuetudine excelsus Dominus humilia respicit; et ideo, cum esset rex in accubitu, id est in excelso habitaculo suo, illuc quoque humilitatis odor ascendit. *In altis habitat, inquit, et humilia respicit in cælo et in terra* (Psal. cxii, 5, 6).

10. Ergo, cum esset rex in accubitu suo, nardus sponsæ dedit odorem suum. Accubitus regis, sinus est Patris: quia semper in Patre Filius. Nec dubites regem hunc esse clementem, cui perennis accubitus est paternæ benignitatis diversorium. Merito clamor humilium ascendit ad eum, cui fons pietatis est mansio, cui familiaris suavitas, cui substantialis, vel potius consubstantialis bonitas est: cui ideo totum quod est, de Patre est, ut nil prorsus in regia majestate, nisi paternum, humilium trepidatio suspicetur. Denique: *Propter miseriam inopum et genitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus* (Psal. xi, 6). Horum igitur conscia sponsa, utpote domestica atque charissima, non se putat arcendam (alias, arcendam) sponsi gratis penuria meritorum, sola de humilitate præsumens. Regem denique nominat, nam sponsum interim territa increpatione non audet; et in alto habitare fatetur, nec sic tamen diffidit humilitas.

11. Primitivæ Ecclesiæ potes hunc congruentis-

sime aptare sermonem, si recordaris dies illos, quibus, assumpto Domino ubi erat prius, et sedente in dextera Patris, illo suo antiquo nobili atque glorioso accubitu, discipuli erant congregati in loco uno, perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Jesu, et fratribus ejus (Act. i, 13, 14). Nonne tibi videtur revera tunc temporis nardum parvulæ et trepidantis sponsæ dare odorem suum? Denique, cum factus est repente de cælo sonus, tanquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes (Act. ii, 2), an non merito pauperula tunc dicere potuit: *Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum!* Patuit pro certo omnibus in loco manentibus, quam gratus humiliatis, et quam beneplacitus odor ascenderat, cui mox tam **1118** copiosa et gloriosa remuneratione responsum est. Cæterum illa non ingrata beneficii fuit. Audi enim quomodo mox repleta devotione parat se ad omnia mala perferenda pro nomine ejus: nam sequitur: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*. Infirmas mea, quam nostis, non sinit ulterius progredi. Hoc solum dico, quia tribulationum amaritudinis sub myrrhæ nomine dicit se subire paratam amore dilecti. Reliquum capituli alias prosequemur, si tamen exoratus a vobis Spiritus sanctus adfuerit, qui nos intelligere faciat verba sponsæ, quæ ipse inspirando formavit, sicut novitillius, cujus ipse Spiritus est, laudibus convenire, sponsi Ecclesiæ Jesu Christi Domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

SERMO XLIII.

Qualiter consideratio passionis et laborum Christi faciat sponsam, id est animam, pergere illasam inter prospera et adversa hujus mundi.

1. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur* (Cant. i, 12). Ante rex, modo dilectus; ante in accubitu regio, modo inter sponsæ ubera. Magna humilitatis virtus, cui etiam Deitatis majestas tam facile se inclinat. Cito reverentiæ nomen in vocabulum amicitiae mutatum est: et qui longe erat, in brevi factus est prope, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi*. Myrrha, amara res, dura et aspera tribulationum significat. Ea sibi dilecti causa imminere prospiciens, gratulabunda id loquitur, confidens se omnia viriliter subituram. *Ibant, inquit, gaudentes discipuli a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati* (Act. v, 41). Propterea denique non fascem, sed fasciculum dilectum dicit, quod leve præ amore ipsius ducat, quidquid laboris imminet et doloris. Bene fasciculus, quia parvulus natus est nobis (Isa. ix, 6). Bene fasciculus, quia *non sunt condignæ passionis hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis* (Rom. viii, 18). *Id enim, inquit, quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum pondus gloriæ operatur in nobis* (II

Cor. iv, 17). Erit ergo quandoque nobis ingen scumulus gloriæ, qui modo est fasciculus myrrhæ. An non fasciculus, cujus *jugum suave est, et onus leve?* (Matth. xi, 30.) Non quia levis in se (nec enim levis passionis asperitas, mortis amaritudo), sed levis tamen amanti. Et ideo non ait tantum: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus*; sed: *Mihi*, inquit, quæ diligo fasciculus est. Unde et dilectum nominat, monstrans dilectionis vim omnium amaritudinum superare molestiam, et quia fortis est ut mors dilectio (Cant. viii, 6). Et ut scias non in se illam, sed in Domino gloriari, neque de propria virtute, sed de Domini adjutorio præsumere fortitudinem; dicit illum inter ubera sua commoraturum, cui secunda decantet: *Etiamsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es* (Psal. cxii, 4).

2. Memini me in uno superiore sermonum (Serm. 10, num. 1) duo sponsæ ubera congratulationem definisse atque compassionem, juxta Pauli doctrinam, dicentis: *Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus* (Rom. xii, 15). Quia vero inter adversa et prospera versans, novit utrobique pericula non deesse; medium hujuscemodi uberum suorum vult habere dilectum, cujus adversus utraque continua protectione munitam nec læta extollant, nec tristia dejiciant. Tu quoque, si sapis, imitaberis sponsæ prudentiam, atque hunc myrrhæ tam charum fasciculum de principali tui pectoris, nec ad horam patieris avelli; amara illa omnia quæ pro te pertulit, semper in memoria retinens, et assidua meditatione revolvens, quo possis dicere et tu: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*.

3. Et ego, fratres, ab ineunte mea conversione pro acervo meritorum, quæ mihi deesse sciebam hunc mihi fasciculum colligare, et inter ubera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini mei: primum videlicet, infantium **1119** illarum necessitatum; deinde, laborum quos pertulit in prædicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum in orando, tentationum in jejunando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo; postremo, periculorum in falsis fratribus, conviciorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium, quæ in salutem nostri generis silva evangelica copiosissime noscitur protulisse. Ubi sane inter tot odoriferæ myrrhæ hujus ramusculos minime prætermittendam putavi etiam illam myrrham, qua in cruce potatus est; sed neque illam qua unctus est in sepultura. Quarum in prima applicuit sibi meorum amaritudinem peccatorum; in secunda futuram incorruptionem mei corporis dedicavit. Memoriam abundantiae suavitatis horum eructabo, quoad vixero; in æternum non obliviscar miserationes istas, quia in ipsis vivificatus sum.

4. Has olim sanctus David cum lacrymis requirebat: *Veniant mihi, inquit, miserationes tuæ, et*